

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum habeat locum in iudicijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

item illi contrarium, & non ad acceptiōē personarū, quæ A contrariatur iustitia distributioē spectat.

¶ Ad hoc dīg. cā accipio plorārū iūtū sit peccatū, inquantū contraria iustitia, & iūtū solū uerius circa debita, cōlēquens etiā in granitis locū nō habeat. Et si nominātū effet vītū contraria iūtū obser-

vārū, dārē, q̄ lice-
rū ita nō ligēdā ef-

ter nō de honore v-
eritatis: fed de
bono solū debito.

Sed ga obseruant
eūcā uixit inno-
mītū cā. & obser-
vātū el pars iūtū,

& exēdā te ad de-
būtū morale, nō i suo
tractātū paretibā video

literā hāc uineribā video
ter intelligo, & dico

q̄ sicut grāis dāo
pēciāq̄ nō quā-
re & nō oportet,

pēccātū cōrā liberali-
tātē, quānū nō fa-
cītū mātū aliquid

grāis honorādo ali-
quā, quānū nō ope-
rēt, et pēccātū corrā
obligātā.

Sed contra est, quod dici-
tur in * glos. Iacob. 2.

Quicunq̄ diuitiē propter diuitiē ho-
norat, pēccat. Et pari ratione, si

aliquis honorēt propter alias
causās, quānū nō faciūt dignūm
honor, quānū pertinet ad accep-
tiōē personarū, ergo accep-
tiōē personarū in exhibitiōē ho-
noris est pēccatū.

R E S P O N D E O. Dicendum,

quād hono est quoddam testi-
monium de uirtute ciūs, qui ho-
norat :

ideo sola uirtus est
debita causa honoris. Scendum

tamen, quād aliquis potēt hono-
rari nō solum propter uirtutem

propriam, sed etiam propter vir-
tutem alterius: sicut prīncipes, &
prālati honorantur, etiam si sint

mali, inquantū gerunt personā
Dei, & communitatis, cui p̄fici-
untur, secundum illud Prover.

26. Sicut qui immittit lapides in
aceruum Mercurii, ita qui tribuit
insipienti honorem. Quia Gen-

tilest rationē attribuebant Mer-
curio, acerbus Mercuriū dicitur

cīmulus ratiocinii, in quo mer-
ator quandoque mitit unum

lapillum loco centum marcarū:
ita etiam honorat insipientēs, qui

ponit ualō Dei, & loco rotius
communitatis. Et eadem ratione

parentes, & domini sunt hono-
randi propter participationem

diuitia dignitatis, qui est omniū
pater, & dominus. Senes autem

sunt honorandi propter signum
uirtutis, quod est senectus, licet
hoc signum quandoque deficiat.

Vnde, ut dicitur Sapient. 4. Senec-

etus uenerabilis est, non diuiti-
na, neque annorum numero

computata. Cani autem sunt
sensus hominis, & aetas senectus

vira est immaculata. Diuites autē
honorandi sunt propter hoc, q̄

maiorem locum in communitatis
obtinent. Si autem solum

intuitu diuitiarū honorantur,
erit pēccatum acceptiōē personarū.

Et per hoc patet respon-
sio ad obiectā.

HOLOPHR. BOL.

HOLOPHR. BOL.</

ARTIC. I. ETI

QVAEST. LXIII.

aut minus dat, quād
fit illi cōmūratū.
Sic ergo est differē-
tia quinque in re iudi-
cata, i.e. est cōmūta-
tio, uel distributio,
sed in forma iudicii
oēs materiæ conve-
niū, pro quanto in-
dex nulli prater suā
portionē, quāfi di-
tribuit bona, & ma-
la. Et ppterēa uī iū
accep̄tioñis plōna-
rū, qđ distributio
oppōnit iustitiae,
in omni potest habe-
re locū iudicio. Hic
autem esse menteat
authoris, etiā ex cor-
pore articuli patet.

q.58. art.10.
ad 3. & q.61.
ar.2. ad ter-
rium.

cum habere potest personarum F
acceptio.

AD SECUNDVM dicendum,
quod cum punitur aliquis gra-
tius propter iniuriam in ma-
iorē personam commissam, nō
est personarum acceptio, quia ip-
sa diversitas personarum facit, quan-
tum ad hoc diuersitatem rei, ut
supra* dictum est.

AD TERTIVM dicendum, quod
homo in iudicio debet pauperi
subuenire quantum fieri potest,
tamen sine laſione iustitiae: alio-
quin non haberet locum illud,
quod dicitur Exod.23. Pauperis
quoque non misereberis in iu-
dicio.

QV AE S T I O L X I I I .

De Vitijs oppositis commutatiua iustitiae in octo
articulos diuisa.

P OSTE A considerandum est de uitiiis op-
positis commutatiua iustitiae. Et primo
considerandum est de peccatis, quae co-
mittuntur circa inuoluntarias commu-
tationes. Secundo, de peccatis, quae com-
mittuntur circa commutationes uoluntarias. Co-
mittuntur autem peccata circa inuoluntarias com-
mutationes per hoc, quod illi quoq̄ documentum
proximo infertur contra eius uoluntatem: quod
quidem potest fieri duplíciter, scilicet factō, & uer-
bo. Factō quidem, cum proximus lēdit uel in
persona propria, uel in persona coniuncta, vel in pro-
priis rebus. De his ergo per ordinem consideran-
dum est. Et primo, de homicidio, per quod maxi-
me nocetur proximo.

Et circa hoc quāruntur octo.

¶ Primō, Vtrum occidere animalia bruta, uel etiā
plantas sit peccatum.
¶ Secundō, Vtrum occidere peccatorem sit licitū.
¶ Tertiō, Vtrum hoc liceat priuata personæ, uel so-
lum publicæ.
¶ Quartō, Vtrum hoc liceat clericō.
¶ Quinto, Vtrum liceat alicui occidere seipsum.
¶ Sexto, Vtrum liceat occidere hominem iustum.
¶ Septimō, Vtrum liceat alicui occidere hominē,
seipsum defendendo.
¶ Octauō, Vtrum homicidium casuale sit peccati
mortale.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum occidere quemque uiuentia sit illicitum.

AD PRIMVM sic procedit. Videtur, qđ occidere
quacunque uiuentia sit illicitum. Dicit enim
A post ad Roma. 1.2. Qui ordinatione Dei resistunt
ip̄i sibi damnationem acquirunt: sed per ordinatiōnem diuinā prouidentiā omnia uiuentia conseruantur s̄ in illud P̄fal.146. Qui producit in mon-
tibus fēnū, & dat iumentis eisā ipsorum: ergo mor-
tificare quacunque uiuentia videtur esse illicitum.
¶ Pr̄t. Homicidium est peccatum ex eo, qđ homo
priuat uita: sed uita cōmūnis est omnibus anima-
libus, & plantis: ergo eadem ratione videtur esse pec-
catum occidere bruta animalia, & plantas.

¶ 3 Pr̄t. In lege diuina non determina-
lis poena, nisi pro peccato: sed occidi-
ouem alterius statuitur pena determinata
diuina, ut pater Exod.22. ergo occidere
malum est peccatum.

SED CONTRA est, quod* Augustinus
uit. Dei. Cum audimus, Nō occides, non
hoc dictū esse de fructibus, quia nullus pen-
alitatis est de irrationalibus animalibus, qua-
ratione sociantur. Refat ergo ut im-
nomine, quod dictum est, Non occides.

R E S P O N S U M. Dicendū, quod nullus pen-
alitatis est de fructibus, non
quod utitur realiqua ad hoc, ad quod el-
autē ordine imperfectora sunt proprie-
tates. sicut etiam in generationis via, natu-
ræ: sicut ad perfecta procedit. Et indec, qđ
generatione hominis prius est viuum, do-
mal, ultimo autem homo: ita etiam ea que
viuit, ut plantæ, sunt communiter proprie-
talia, omnia autem animalia sunt proprietas
ideo si homo utatur plāti ad utilitatem
& animalibus ad utilitatem homini, non
penalitatis est de fructibus, non
tum, vt patet per Philos. 1. Polit. Im-
tem vius maxime necessarius est: uideris
lia plantis utantur in cibum, & homini-
bus, quod sine mortificatione contine-
t. Et ideo licitum est, & plantas mo-
rū animalium, & animalia in viuim
ip̄a ordinatione diuina. Dicit enim Co-
ce dedi tibi omnem herbam, & uniuersa
sunt uobis in escam, & cūdū animalium.
Et Genes.9. dicitur. Omne quod mouet
erit uobis in cibum.

AD PRIMVM ergo dicendum est, quod
natione diuina conferatur uita ani-
plantarum non propter seipsum, sed pen-
nam. Vnde vt*. August. dicit in de
stissima ordinatione creatoris, uita &
nostris usibus subeditur.

AD SECUNDVM dicendum, quod
bruta, & plantæ non habent uitam ratione
quam à seipsum agantur, sed semper agantur
ali, naturali quodam impulsu: hoc
quod sunt naturaliter serua, & aliorum
commodata.

AD TERTIVM dicendum, quod dicit
dit bouem alterius, peccat quidem
dit bouem, sed quia damnificat hominem.
Vnde non continetur sub peccato homini
sub peccato furti, uel rapina.

ARTICVLVS II.

Vtrum sit licitum occidere peccatores.

AD SECUNDVM sic procedit. Videtur, qđ non sit licitum occidere homines peccatores. Do-
minus. n. Mat. 13. in parabolâ phi-
buī extirpare zizaniā, qui sunt
filii nequam, ut ibidē dicitur, sed
omne quod est phibitū à Deo,
est peccatum: ergo occidere peccato-
rem est peccatum.

¶ Pr̄t. Iustitia humana confor-
matur iustitiae diuine: sed fecit
diuinā iustitiae peccatores ad pe-
nitentiam referantur, s̄ in illud
Ezec. 18. Nolo morte peccatoris,
sed magis ut cōueriat, & iuuat.